

AZ ELTŰNT NYELVEK NYOMÁBAN

■ Andrei Pleșu és Andrei Cioroianu Dan Diaconescu Romániájáról ír a *Dilema Veche* július eleji számában. Egyfajta ördögi körét tárják fel a szennycsatornák és közönségük közötti viszonyoknak. Azért vannak DD-k, mert ezt akarja a nép, és azért akarja ezt a nép, mert a profit kedvéért már minden tévéadóból folyik a szenny. Mircea Vasilescu, annak kapcsán, hogy a sajtót nemrég a nemzeti biztonságot fenyegető tényezők közé sorolták, mintegy kiegészíti Pleșu és Cioroianu gondolatait. Kifogásolja a híradók lokális jellegét, elzárkózásukat a nemzetközi hírektől: „Azzal az archaikus elképzeléssel élünk, nem nagyon kell hogy érdekeljen bennünket, mi van a mi országocskánkon túl, mert mi tudjuk a mi bajunkat, »ők«, az idegenek pedig az övéket. Nem ez lenne inkább a nemzeti biztonságot veszélyeztető tényező?”

A lap fő témáját (*Modernek klasszikus képzés nélkül?*) Szókratész „Minden bajok forrása a közöny” mondása vezeti be. Mind Adrian Muraru, a iași-i Al. I. Cuza Egyetem filozófia karának adjunktusa, mind Luminița Gheorghiu, a bukaresti Gh. Șincai Kollégium latin szakos tanára, azzal kezdi a jelenlegi helyzet vizsgálatát (a latin és ógörög nyelvek eltűnését a közoktatásból), hogy rámutat a baj forrására. Az következett be, amit a kommunista NKVD, a szovjet titkosszolgálat eltervezett: kivonni az iskolákból mindazokat a tantárgyakat, amelyek a fiatalok elméjét alakítják – és ezek között szerepeltek a klasszikus nyelvek is. Gheorghiu felteszi a kérdést, vajon most miért ugyanaz a tendencia érvényesül, mint hatvan évvel ezelőtt. Válasza, hogy ha nem ugyanazokból az okokból, akkor biztosan közönnyösségből. Muraru nem ragad

le a latin kontinuitásnál, tágabb horizontot kínál. Nem érthetjük meg, hogyan alakulhatott ki a *homo Europaeus*, ha nem ismerjük európai gyökereinket, ehhez pedig elengedhetetlenül szükséges a klasszikus kultúra ismerete mellett egy olyan intézmény létrehozása, amely visszaszerzi Európa kulturális memóriáját. Adrian Papahagi, a párizsi Sorbonne Egyetem (Párizs IV. doktora, a Babeș-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarának adjunktusa és Eugen Munteanu, a iași-i Al. I. Cuza Egyetem bölcsészkarának professzora, belenyugvással veszik tudomásul az elkerülhetetlen rosszat, a klasszikus nyelvek végleges romániai eltemetését. Mindketten úgy vélik, hogy az az oktatás, amely megfosztja a fiatalokat a hagyományból, a kulturális és nyelvi gyökerekből áradó erőtől, egy olyan, mindent elutasító, rebellis generációt termel, amely tökéletesen alkalmas a munkapiac számára, hiszen nincs se tartása, se valódi értékrendje, sőt azt hiszi, mindent, amit a világban tapasztal, ő talált fel, éppen emiatt nem tartozik felelősséggel, mert ez kijár neki. Ioana Costa, a Bukaresti Tudományegyetem Klasszikus Nyelvek tanszékének professzora azzal érvel, hogy akik a klasszikus hagyományból táplálkoznak, „nem rövidíthetők meg, mert tudásuk megnyit számukra minden utat. Egészek maradnak. Teljeseek.”

Bár a megszólalók borúlátó véleménye alapján eléggé kilátástalannak tűnik a klasszikus nyelvek romániai jövője, maga a kérdés felvetése jelzi, hogy az értelmiséget továbbra is foglalkoztatja a probléma, amely végső soron magának a műveltség szerepének a kérdése. (*Dilema Veche*, 2010. 333. sz. július 1–7.)

Gergely Edő

AZ ELEFÁNTOK, A „JOBBIK” MAGYAR MEG A FOCI

■ Jó lapozni ezt az *ofCorso* címet viselő hetilapot. Sok kép, rövid és izgalmas cikkek, levegős és dinamikus oldalak. Brassó, Kolozsvár, Marosvásárhely, Szeben, Temesvár heti urbánus kultúráját hivatott szállítani az idei év márciusában indított folyóirat, nyitott, intelligens emberek számára, amint internetes bemutatkozó oldalukon is olvasni lehet (<http://www.ofcorso.ro/despre-noi.html>). Cserében maga a lap is nyitott, sőt merész és intelligens: a június 18-án piacra dobott szám például egyenesen egy jobbkios vezércikkkel indít. Hogy a magyarok petíciót írnak a mozgalom egy vásárhelyi irodájának megnyitása ellen, ami húsz évvel ezelőtt a Vatra Românească „öröme” lett volna, most azonban a magyarok kapnak hajba miatta. És hogy talán pont azért Vásárhely a célpont (Székelyföld helyett, ahol inkább képviseltetik magukat a rajongók), mert a pletyka szerint Szegedi Csánád úr és társai nem szívesen utaznak „szárazföldön”, Székelyföldön pedig még nincs reptér. A vezércikk ironikus hangvételét a következő oldalon karikatúrák és különböző közéleti személyiségektől származó idézetek, beszélások, feladott hirdetések görgetik tovább. A többi oldal az íráské, téma szerint sorakoztatva.

Két aktuális eszmefuttatás a kánikuláról, etimológiai jelentéséről, illetve mediatisált terrorjáról. Utána interjú, egyéb érdekességek a nagyvilágból, majd hat oldalon át heti műsorajánló az említett öt város lakói számára. Nem kell azonban túl gyorsan átlapozni ezeken az oldalakon: itt vásárolja vissza Demény Péter a magyarok becsületét Saláta Kornél (Cornel Salată) segítségével, aki az összmagyarságot képviseli a foci-világbajnokságon, a román képviselőteljes hiányával

ellentétben. A magyarok tehát jobbak, mint a románok. „Legalábbis a fociban” – teszi hozzá Demény.

Románia az elefántok temetője? Ezt a kérdést járja körül a hetilap cover storyja. Az összeállításban Teodor Țiță a popzene nagy előadóinak romániai koncertjeit és az ezek kapcsán felmerülő vitákat vizsgálja. A rajongók ugyanis felháborodással vették tudomásul Bob Dylan hideg, arrogáns, kommunikálni nem akaró bukaresti fellépését. Dylan azok közé a sztárok közé tartozhat, akiket idősebb korukra elnyomott saját legendájuk. A fenomén helyett, akire úgy vártak a fővárosban, mint ha csak egy Bob Dylan Revival Band lépett volna fel. Az is kérdés persze, mondja Țiță, hogy mi tudná kicsalogni Mr. Damn Boring Manból a showmant, amikor most van először Romániában, és így semmi sem köti őt ehhez a közönséghez. Egy olyan közönséghez, mely többnyire retrospektív módon ismerte és tanulta meg ennek a korszaknak a zenéjét, popkultúráját, amire egyértelműen utal az is, hogy a közönségben alig vannak rajongók a zenész nemzedékéből. Dylannel szemben Eric Clapton romániai fellépéséről szelídebben nyilatkozott a sajtó. Clapton tízesre koncertezett, idézi Vlad Stoiculescu a cikkíró, bár sokkal többet a közönségnek a számok végén nem nagyon mondott. Elton John már viccelődött, autogramokat osztogatott, ráadást adott, a publikum legnagyobb öröme. A különféle hangulatú koncertek annak is tulajdoníthatóak, hogy ez utóbbi énekes esetében pár szám ismerete élvezhetővé teheti a koncertet (mint például az Oroszlánkirály betétdala), míg Dylannél szükseges némi háttérismeret is a teljes koncertélményhez. Az érdektelen show-k

egyik legkínosabb pillanatai közé tartozik az is, amikor Mick Jagger vagy Dave Gahan, a Depeche Mode énekesének rajongói bizonytalanul mormolják vissza a refrént. Nem is csoda, hogy ezután elmegy a kedve a bizonyosnak a publikummal való kommunikálástól. Hogy mi lehet az oka ennek a helyzetnek, arra Tița többféle válaszlehetőséget is jelez. Az egyik szerint a nagyon terjedelmes reper-toár a bűnös a félresikerült párbeszélésben, de közrejátszhat az is, hogy ezekre az együttesekre egyféle relikviaként tekintenek a rajongók, s kevésbé tudnak aktívak lenni a koncertjeinek, mint egy friss, még mozgásban lévő, de kisebb hírnévvel és rajongói táborral rendelkező együttes esetében. Cristian Ștefănescu némileg morbid megfogalmazása szerint ezek a zenészóriások addig halasztják a halálukat, ameddig el nem mehetnek egy falcsat koncertezni Bukarestbe. A kialakult helyzethez hozzáadódik a sztárokkal való stílusos román bánásmód is: a vámhivatalnokok csúszópénzt szeretnének az AC/DC technikusaiktól, akik merik őket visszautasítani, sőt még panaszkodnak is! Az eset kellően színezi Románia hírne-

vét, amelyet – mint Tița az összeállítás végén fogalmaz – a riporterek rendszeren ápolnak, amikor megkérdik a külföldi celebeket, hogyan tetszik nekik az ország, meg hogy milyen ízű a töltött káposzta.

A folyóirat második felében visszatérnek a rövidebb tárcák, ismertető jellegű írások. Van itt gyermekek számára készített kolozsvári képeskönyv (ez a román változat, a magyar 2007-ben jelent meg), Eginald Schlattner, aki Németországban már egy ideje elismert, itt azonban egy egész ország alig tud róla, valamint Herta Müller és a románság. Ennek kapcsán az is kiderül, hogy nemcsak a nyomtatott verzióban, de konferenciákon is kibontakozik a *Corso* sokszínűsége: Temesváron debütált a hetilap vitaestsorozata, a második állomás pedig június 24-én Kolozsvár volt.

A *Corso* utolsó lapjain a könyv, zene, film, fotó, social media és egyebek terén jelentkező legújabb tendenciák ismertetői, recenziói olvashatók. A folyóirat a focialal zár, mert ez meg rendkívül aktuális és egyre inkább jelenlevő, és mert erről is lehet és kell érdemben beszélni. (*ofCorso*, 2010. 14.)

Adorjáni Panna

